

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

3. Vtrum fuerint in homine primo innati & intensi appetitus excellentiæ &
laudis & superbiæ tentationes, ut quidam volunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

in paradiso ante peccatum vitiosa non erant. N^A enim contra rectam voluntatem ad aliquam movebantur; unde necesse est eas ratione tanquam frenis regentibus abstinere. Vnde quod nunc ita mouentur, & ab eis qui temperanter & iuste & pie viuunt, alias facilius, alias difficilius, tamen cobibendo & refrenando modificantur, non est utique sanitas ex natura, sed languor ex culpa. Hinc illud in ultimo aduersus Iulianum opere: Hac dicebat B. Gregorius &c. volens exponere, vel potius quia nota sunt admonere, in quali quantoque certamine cum vitis interioribus propter corpus quod aggrauat animam, consistunt sancti. Quod certamen utriusque fuisse in illo beatae pacis loco, id est, in paradiso deliciarum, si nemo peccasset. Et aliquanto post: actio pia est in hac vita Deum colere & eius gratiam contra vitia interna pugnare, eiusque ad illicita insipientibus, cogitibusque non cedere &c. In paradiso autem, si nemo peccasset, non esset actio pietatis expugnare vitia; quoniam permissio felicitatis esset, vitia non habere. Hinc illud in libro de correptione & gratia: Ille vero (primus homo) nulla tali rixa a seipso aduersus seipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua seculum pace fruebatur. Et inferius: Tales vires habebat eius voluntas, quae sine illo iurata peccato, & nihil illi ex seipsa concupiscenter resistebat. Quam doctrinam tanquam Catholicam excenties in suis operibus aduersus Pelagianos editis reperit, & aduersam velut Pelagianam fureculum damnat. Hauserat suam ex Scripturis factis, quae manifeste vitia ista ex peccato processisse declarant. Nam cum dixisset primos homines ante peccatum fuisse nudos, & non erubuisse, postquam peccasset narrat oculos eorum apertos: cumque cognouissent se esse nudos, consuerunt sibi perizonia, quibus pudenda velantur. Quae narratione significatur, primos parentes nullos pudendos concupiscentiae motus in sua nuditate sentisse: post peccatum vero eosdem illos sentiendo erubuisse: quemadmodum communis Patrum, adeoque omnium Christianorum fidelium sensus est. Vnde Augustinus aduersus Iulianum, qui per peccatum nihil pudenda novitatis in partibus illis corporis ortum esse sentiebat: Ego vero non a pudore inanimi figurarum, sed a scriptore diuinarum

didici litterarum, quia illi primi homines nudi erant, & non confundebantur, in quibus absit ut tanta innocentia tam impudens esset: sed nondum inerat, quod puderet. Peccaverunt, at tenderunt, erubuerunt, operuerunt; & adhuc clamas: Nihil illic indecens nunquam senserunt. Hanc planè impudentiam tuam nimis incredibilem, absit ut dicam, nullus te Apostolus aut Propheeta, sed nec pictor docuit aut Poeta. Et paulò post: Adam & mulier eius, qui nudi erant ante peccatum, & non confundebantur, mox ut peccaverunt, quas partes corporis amiserunt. perizoniam nomine satis expressum est. Videmus quod texorini, nimis insipientia est adhuc querere, nimis impudentia adhuc negare, quid senserint. Nam tu quoque cum obstinatissime contradicas, usque adeo iudicasti, nihil aliud humanis occurrere sensibus, nisi concupiscentiae motum erubescens illos homines in genitalibus tegere voluisse, ut perizoniam erigere ad latera conareris: Quo Scripturae loco frequenter Pelagianos libidinem in paradiso inducere molientes expugnat. Eadem verò prorsus est & caeterarum cupiditatum ratio. Vnde & illas generatim non nisi ex peccato promanasse, ex alio Apostoli loco docet, ubi concupiscentiam seipsum peccatum, & peccati legem vocat. Nimirum ea de causa, inquit Augustinus, quod & peccato facta est, peccatum, si vicerit, facit. Vel ut alibi dicit: Eam (Apostolus) peccati nomine appellat, quia & de primo peccato originem ducit, & quosvis eius motibus ad illicita consenserit, peccat. Vbi sub concupiscentia, sicut & Apostolus Iacobus, omnem omnino libidinem comprehendit, quae cum concupiscentia parit peccatum, seu, cui consentum adhibendo peccamus: quam idcirco iuxta mentem Apostoli, quem allegat, nihil aliud esse dicit, quam desiderium peccati. Vnde istam de concupiscentiae origine doctrinam Augustini Synodus Tridentina faciens suam: Hanc, inquit, concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod vere & propriè in venia peccatum sit: sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrariù senserit, anathema sit. Si ex peccato est, ante peccatum gigitur nusquam fuit.

CAPVT TERTIVM.

Vtrum fuerint in homine primo innati & intensi appetitus excellentiae & laudis, & superbiae tentationes, ut quidam volunt.

QVIA doctrina cum tam sancta, tam primae conditionis decens integritatem, tam in Scripturis, Concilio, & Augustino fundata sit, ut ejus veritate Pelagiana haeresis debellata, & mole oppressa sit, mitum profecto est, quod quidam recentiores minus perspicam habendo erroris Pelagiani virulentiam & haereticum, ab istius doctrinae norma discesserunt. Nam quidam eorum dicunt hominem Deo iuvante potuisse se continere ab omni peccato, cum nullas alias tentationes haberet, praeter eas, quae extrinsecus in-

ferrentur; & praeter innatum appetitum excellentiae & laudis, quo ad voluntatem & intellectum, quae omnia in tanta tranquillitate passionum, tanquam praedictis donis praeditus facile poterat superare. Vbi significat innatis superbiae motibus hominem potuisse tentari; illa est enim, quae excellentiae & laudi inhilat; sed eos facile superare potuisse, nihil enim superatur, nisi quod repugnando resistit. Alius Molinè vestigia secutus audet & dicit: Amorem excellentiae in natura integra & perfecta intensissimi fuisse, & hoc imponit Augustino, 1. 46. c. 2. tanquam

Molina in Concord. disp. 4.

Cor. 2. Epistolae in Genes.

tanquam doctrinam illam libro undecimo de Genesi ad litteram capite quinto, & libro decimo quarto de civitate Dei, capite decimo tertio tradidisset, cujus in ijs locis nulli prorsus vestigium est. Hinc alij ulterius progressi, & conclusiones ex isto principio deducentes dicunt: In statu innocentie ex objectis spiritalibus esse potuisse gravissimam tentationem superbie, que sola superaret omnes que nunc sunt; & ideo plures homines fuisse damnandos, quam salvandos. Alius paulo timidor fatetur quidem, nec majorem tunc, neque equalem superbie tentationem futuram, atque ea est quam nunc patimur; aliquam tamen futuram fuisse judicat, dum dicit: *Itaque*

Joan. Vinc. in relect. de gratia Christi.

Franc. Suar. lib. 1. de grat. c. 25. n. 9.

Lib. 10. de grat. c. 9. n. 3.

Itaque tentatio superbie non multum impeditur tunc per debilitatem non peccandi contra legem natura: significans aliquantulum fuisse impedituram. Et alibi de Angelis loquens, in quibus eadem vel major est ratio: Fortasse etiam illis, inquit, fuit necessarium, gravem aliquam tentationem contra supernaturalia opera & precepta tunc vincere. Inferioris enim omnes a supremo contra Dei honorem & obedientiam sollicitati sunt: ipse vero supremus Angelus a propria excellentia & pulchritudine abstractus fuit & illicitus: ubi gravitas tentationis per excellentiam, & per eam abstrahi & illiciti (quibus Apostolus verbis utitur ad exprimendum concupiscentialis tentationis modum) indicare videntur id quod Molina & alius dixit, primum hominem naturali & intensissimo illo excellentie appetitu graviter fuisse tentatum. Idcirco enim distinguit exteriorem supremi Angeli sollicitationem ab abstractione ipsius per propriam excellentiam: ut videlicet ita duplex tentationis modus, quem Molina protulit, distinguere, unus per ea, quo extrinsecus differrentur; alter per innatum appetitum excellentie & laudis.

Fundamentum hujusce doctrinæ non est aliud, nisi Philosophia, & miseriarum nostrarum experientia, ex quibus omnes penè hallucinationes recentiorum in materia de gratia & predestinatione fluxerunt. Sicut enim nunc experientur homines motus quosdam indeliberatos omnibus peccatis & voluntatis motibus prævolare, ita etiam in statu innocentie factum esse, Philosophia suffragante, concludunt: Ex contemplatione rei valde amabilis, inquit Molina, & quam multum resert adipisci, naturaliter confurgit in voluntate motus quidam, quo voluntas ad illam movetur: qui motus non est volitio, sed affectio voluntatis ad illam rem, & cuius bonitate quasi tangitur. Et allicitur ad volendum eam. Neque hic motus solum in hominibus solet antecedere volitionem, sed etiam in Angelis. Prius namque tempore vel nati sunt, Luciferum ad id affectio voluntatis, quod per superbiam obtinere voluit, quam per voluntatem illud vellet, contra legem Dei. Sicut prius etiam fuit, Etiam allicti ad ponendam veritatem id quod Scriptura Genesios 3. solis innotuit illi verbis: Vidi mulier quod bonum esset. Et eodem argumento jam olim utebatur Julianus adversus Augustinum, cum concupiscentiam istam eandem poni veritati, eorumque ceterarum agmen in paradiso

Molina in conc. q. 14. n. 13. disp. 85.

et ceteris.

A introducere conabatur, ut peccati originalis labem tolleret. Hanc autem voluptatem & concupiscentiam ante peccatum in paradiso fuisse, res illa Aug. in declarat, quia ad delictum via per concupiscentiam perierat, que compuncta de amore oculis incitasset, spem ex. s. co. iam inveniendi innotuit aporia &c.

Sed juxta castissimam illam Augustini & Tridentinæ Synodi doctrinam omnino dicendum est, nullos omnino neque parvos neque magnos excellentie aut laudis, aut superbie motus atque tentationes præter externas ante omne peccatum esse potuisse. Si enim aliqua quantalacumque tentatio superbie ex innato appetitu excellentie & laudis, quæ etsi non multum impeditur, impeditur tamen, esset, ut ille dicit superando, vel ut ille, vincendo, nulla omnino causa est, cur non totum concupiscentiarum ceterarum exercitium in eis ante peccatum militasse fateamur, quem illi primi homines pupugnantem resistentemque vicerint atque superaverint. Superbie enim tentatio ex illo innato excellentie appetitu promiscua, omnium est gravissima, subtilissima, virulentissima, & ejus comparatione cetera vix calones respectu Tristariorum dici debent, pro ut viri spirituales confitentur. Quod si illa non repugnet illius perfectioni status, altæ profectio multo minus repugnabit: & si innatus & intensissimus excellentie appetitus ibi esse potuit, cur non & voluptatis, & scientie, & ceterorum bonorum, ad quæ jam, naturâ nos similiter infligante, propendemus? Quod quidem Molina non magnopere videtur admittere, sed palam nos principijs suis ed ducere. Verum hoc nullo pacto admitti posse, ex ijs, quæ supra diximus, utunque manifestum est. Et sanè si doctrina ista recentiorum vera est, omnino necessarium est, plura quam duodecim principia, quibus Augustinus utitur ad tuendam primi status libertatem, & justitiam Dei, & Adami gratiam, & Angelorum perseverantiam, & peccatum originale, & gratiam Christi, & Salvatoris necessitatem, & concupiscentie malitiam, & bene vivendi ex illa difficultatem, &c. ut uno verbo dicam, universos labores ejus ad versus Pelagianos, totamque gratiam crucis Christi funditus corrutare: ut contra contentiosos facile esset ostendere. Sed quia operosum esset, & importunum, & præpostor, ista omnia hic intrudere, de quibus in sequentibus ex professo disputandum est, præter loco ex proposito factus fuerit, Augustini doctrinam, quæ generaliter omnia interna incentiva vitiorum in primis hominibus perimuntur, & præcipua Pelagiani erroris fundamenta subvertit, ex ijs quæ diximus, percipisse. Quod si cui scrupulus aliquis de Augustini mente relictus fuerit, ex alijs apertissimis ejus locis poterit esse liquidissima.

C

D Cùm enim Julianus asseruisset, eo ferè modo, & fundamento, quo recentiores isti naturalem fuisse etiam in paradiso omnium sensuum voluptatem hoc est, naturalem ibi fuisse appetitum, non tantum excellentie & laudis, sed

Julianus in declarat, quia ad delictum via per concupiscentiam perierat, que compuncta de amore oculis incitasset, spem ex. s. co. iam inveniendi innotuit aporia &c.

Lib. 1. in part. in. f.

Ita fuit motus hunc doctrina in se tradit infra textum tribus locis de Joan. per natura.

14. de c. 10.

3. conc. c. 11. Lib. 1.

lib. 1.

lib. 1.

lib. 1.

sed etiam ceterorum honorum, quibus natu-
 raliter sensus afficitur (ut satis aperte etiam
 Molina profitetur) atque id per illum natura-
 lem appetitum seu concupiscentiam Adami
 fuisse tentatum, ita ut post de ore oculos in-
 citando, & spem jucundi iuramento lapsus via
 ad delictum per concupiscentiam illam natu-
 ralem fuerit, vide quantam acrimoniam adversus
 eum, & adversus commentum istud Pelagia-
 num Augustinus invehat: *Quid est ergo quod
 loqueris, nesciens quid loquaris? Ergo & in para-
 diso ante malisudam venena serpentis, ante curu-
 piam sermone sacrelego voluntatem, illi eis ubi serido
 iam fuit? Et quod incolerabilis dicitur, ad malum
 provocabat, & mala non fuit? Et videbant illi ho-
 mines fructum ligni prohibiti, & concupiscebant: sed
 ut non manducarent, & concupiscentia spiritus carnis
 concupiscentia repugnabat? Et vivebant in loco ubi
 tanta beatitudinis non habentes in se opus pacem men-
 tis & corporis? Non usque adeo deum nescitis, ut ista
 crederetis: non usque adeo in peccatis vestris dicatis.
 Ecce huiusmodi affectus voluntatis non homi-
 nibus innocentibus aut quia peccati in venturum
 comedere velent, credere, denuntiam Augu-
 stinus vocat; hoc ipsum videtur dicere, impu-
 dentiam. Quanto frenari insurgeret, si un-
 dividisset Iulianum intensissimos & innatos ap-
 petitus excellentie & laudis, gravissimamque
 superbia tentationem a propria excellentia &
 pulchritudine pululantes, quae mentem &
 abstraheret & illiceret, quae possibilitatem
 non peccandi impedirent, essentque vincenda
 atque superanda; in illum locum humana vel
 Angelicae felicitatis inducere! Non enim
 quia boni corporalis ille appetitus seu libido
 fuit, eam tantopere exhorret Augustinus; sed
 quia boni cuiuscumque creati appetitus iure
 quo non peccandi possibilitas quoquo modo
 resistendo impediatur, cuius tentationis
 gravitas esset qualicumque pugna superanda.
 Hinc est enim quod constantissime semper om-
 nem omnino appetitum cuiuscumque motum
 qui quovis modo resisteret recta voluntas, ad
 illo statu tollit: Nihil, inquit, illi concupiscenti-
 aliter resisteret. Permansio desideratus esset, ut
 non haberet; hoc est, non habere motus quales-
 cunque, sive excellentie, sive laudis, sive
 akerius boni, qui deberent voluntate adver-
 sus eos pugnantem frenari. Et alibi: Nec ab-
 erit qui nam, quod boni & voluntas adipsereitur,
 ab invicem quod tamen animamve hominis feliciter vi-
 vum offenderet. Hinc est quod passim tradit,
 summam illius felicitatis fuisse tranquillitatem
 & pacem: In natura hominis ante peccatum pacem
 debere esse, non bellum. Et alio in loco: In tota
 anima & toto corpore concordiam habeo pacis Deum:
 quia in me seminare hoc bellum? Et rursus: Ab-
 se ut illa pacem animi & corporis haberet aliquid, pro-
 pter quod adversus seipsam prima hominis natura pu-
 gnaret. Et in libro de Civitate Dei: Si in
 incarnate sentit, in anima tota tranquillitas. Hinc
 summam ibi futuram fuisse bene vivendi faci-
 litatem ubique assentit: quod nullo modo verum
 esse potest, si intensissimus ibi fuisset ex-
 cellentie & laudis appetitus, vel tanta gravi-*

tas tentationum inde surgentium: Non fessit, De corrept.
 inquit, in tanta felicitate, in tanta non peccandi
 facilitate. Et rursus: Ut deus tanta bonitate &
 bene vivere de facilitati, perseverandi committeretur
 arbitrium. Et alio in loco: Concorde (erat in
 paradiso) mentis corporisque vigilia, & mandata
 sine labore custodia. Tantum abest, ut gravissi-
 mas ibi superbiae tentationes vel suspicari au-
 deret. Hinc nullam omnino fuisse tentationis
 cuiuscumque gravitatem, ex qua vel pugnantem
 necessitas oriretur, passim astruit: In paradiso
 si nemo peccasset, non esset alio pietatis expugnare
 vitia, hoc est, surgentes undecumque animi aut
 corporis motus. Et in libro de Civitate Dei:
 Hoc autem bellum nunquam ullum esset, si natura
 humana per liberam arbitriam in rectitudinem
 sic qua facta est, perseverasset. Et alibi rursus: Si in
 paradiso nullus esset, aut si quis, sic in eius habitatore
 nulla ex cupiditate vel timore bona voluntate offensio.
 Si nulla offensio multo profecto minus pugna
 cum innatis illis, vel intensissimis laudis aut su-
 perbiae appetitibus, qui surgere ac tetare homi-
 nem sine bonae voluntatis offensione non possunt.
 Hoc enim offendit bonam voluntatem,
 quod ei resistit, & inde pugna nascitur. Non
 in cupiditatibus frenandis continentia laboraret, si
 hi nos, contra quod contendere, decerneret, si nihil
 bona voluntati ex mala concupiscentia repugnaret.
 Itaque de uno notissimo corporalis voluptatis
 appetitu, quae etiam in uxore licita est, lo-
 quens: Quae pugna boni & mali nulla esset, si
 non peccasset. Sicut autem ante hominum in-
 firmam nullam erat, ita post infirmitatem nulla erit.
 Quibus in verbis etiam radix tangitur, cur in illo
 pacis loco nec bellum, nec ulla quidem pugna,
 esse potuerit; quia omnis ab eo exulabat
 infirmitas. Nam ut idem sanctus Doctor
 alicubi dicit: Et pugnare infirmitas est. Quanto
 enim quisque vincit facilius, tanto pugnat magis.
 In semetipso autem quis pugnet, si nihil est semet-
 ipso eadem repugnaret? Et quid nobis repugnat ex
 nobis, nisi quod adhibet eritatur, ut sanetur in nobis?
 Ergo in nobis semetipso sola est infirmitas causa pugnandi.
 Haec autem infirmitas gravissima primi pec-
 cati poena fuit: quod antequam praecellisset,
 nulla prorsus infirmitas pugnantem; necessitas
 incumberebat: Unde idem sanctus: In hac bona
 hominis & bene a bono condita infirmitas quae natura
 tunc bellum est, quoniam salus non datur est. Langor
 sanetur, pax est. Langorem autem infirmitas me-
 rit, natura non habuit. Ideo autem langorem
 istum, ex appetitibus huiusmodi innatis,
 aut intensissimis excellentie aut laudis, aut
 undecumque nascentem ante pugnantem vin-
 cendique necessitatem natura ante peccatum
 nullam habuit, quia grave admodum creaturae
 rationalis malum sunt, quo sine peccati me-
 rito affigi non debuit. Quod Augustinus te-
 tigit, quando dixit: Adhuc non intelligis nostri
 naturam non esse (hoc est non esse naturalem, seu
 cum natura concreatam a Deo) sed vitium,
 contra quod virtute pugnantem? Quo significat,
 cum nullo vitio aut malo naturam nostram
 esse creatam; sed tantummodo peccati merito
 vitiatam. Hinc mox inferius: Rogo te, oculos

13.1. oper. imp. cont. lib. 1. c. 10.
 14. de Civit. c. 10.
 3. cont. Jul. c. 11.
 Lib. 1. c. 7.
 Ibid. c. 16.
 Li. 14. de Ci. vit. c. 16.
 Decrept. & grat. c. 12.
 Lib. 1. cont. Jul. oper. imp. c. 11.
 14. de Civit. c. 10.
 3. cont. Jul. c. 11.
 Lib. 1. c. 7.
 Ibid. c. 16.
 Li. 14. de Ci. vit. c. 16.

Lib. 1. cont. Jul. op. imp. c. 26.
 Lib. 21. c. 15
 Lib. 14. c. 6
 Lib. de conti. nent. c. 3.
 Lib. 4. cont. Jul. c. 5.
 Lib. 4. cont. Jul. c. 2.
 Lib. de conti. nent. c. 7.
 Lib. 5. cont. Jul. c. 7.

MONTANUS
 WITENBERG

aperi, & cerni, quæ aperta sunt. Nulla pugna est sine malo. Quando enim pugnatur, aut bonum pugnat & malum, aut malum & malum: aut si duo bona inter se pugnant, ipsa pugna est magnum malum. Cujus doctrinæ immobiles bases in libris de pura natura ex professo latius tradituri sumus.

Ex hoc fonte oritur, quod idem ille divinissimus Doctor parentes nostros sine ulla omnino pugna prostratos esse fateatur, ac doceat. Quod quamvis Augustinus non disertis verbis traderet, per se ipsa res perspicua est: ubi enim nihil prorsus resistit bonæ voluntati, quia nihil inest quod resistere queat, sed quidquid voluntas voluerit, hoc ipsa illa voluntate fiat, apertissimum est, nullam neque tentationis gravitatem, neque superandi difficultatem, neque pugnandi necessitatem, imò nec pugnam ipsam esse posse: utpote quæ sine aliquo resistente esse non potest. Nullus autem cujuscunque appetitus sive corporalis sive spiritualis motus, cum quo resistente pugnare potuisset, voluntatem unquam surgendo precedebat, vel quando voluntate jubente surrexerat, nutum ejus vel ad latum unguem non excedebat, sed in omnibus eam obediendo sequebatur. Ex quo fiabat, ut quidquid in contrarium non pauci recentiores dicant, ne quidem voluntas sollicitè vigilare cogeretur, ne cupiditatis alicujus motus obreperet. Cujus rei perspicuum argumentum est, quod eum oculis corpus eorum nudum quotidie subiceretur, nullo inquieto stimulo vel ardore, sive in animo sive in corpore, concitati sint. Quæ namque mentis vigilantia satis esse queat, ut animus in tali corpore constitutus quod hujusmodi motibus, non præeunte jubenteque voluntate, obnoxium esse potest, incurstantibus in oculos ipsos rebus illecebrosis nullo unquam tumultuoso hujusmodi stimulo perturbetur? Nam ad hoc præcipue vigilans illa cura mentis incumbit, ut illa illecebræ, per quas lascivus, aut alius quilibet concupiscentialis motus corpori aut animo potest citra imperium voluntatis obrepere, à conspectu, ipsique cogitationibus longius arceantur. Quod quia nec in subtrahenda invicem corporis sui nuditate, nec in contemplanda pomi vetiti pulchritudine observatum fuit, perspicue patet non opus fuisse, ut mens adversus obrepentes undecunque motus excubaret, quos sibi persistente sub Deo mentis obedientia, à qua tota firmitas partis inferioris, adeoque corporis immortalitas religata pendebat, nullo modo obrepere posse sentiebant. Hinc Augustinus de cupiditate cibi vetiti loquens, quam suspicabatur consideratione decoris pomi surrexisse Iulianus: Non itaque, inquit, ibi qualiscunque cupiditas qualiscunque reluctata est vo-

Lib. 1. cont.
Int. op. imp.
fol. 103.

luntati, sed ei potius depravata servivit. Ac per hoc quamvis itaque utraque mala esset, tamen voluntas cupiditatem non voluntatem cupiditas duxit: nec præcessit voluntatem, nec resistit voluntati. Et de cupiditate seu libidine quarumcunque voluptatum, quæ sensibus corporis percipiuntur, distorsens, regulam figit, quæ in omnibus omnino appetitibus locum habet: Nulla ratione crediderim, in illo tanta felicitatis loco, aut caræm concupivisse adversus spiritum, & spiritum adversus carnem; atque in ista conflictatione sine interna pace vixisse aut spiritum desiderans non repugnasse carnalibus; sed quid undecunque libido suggesserit, turpi servitio preegisse. Quis ergo erat in ista pacis regione concupiscendi seu appetendi modus? Remanet igitur, ut aut nulla ibi fuerit carnalis concupiscentia, sed ille fuerit vivendi modus, ut omnia necessaria congruis membrorum officijs, sine ullius motu libidinis, impleverit: aut (ne nimum videamur offendere homines, qui voluptatem corporis quomodoque discedunt) ita ibi creditur carnalium sensuum fuisse libidinem, ut omnino rationali subdita voluntati non alias adesset nisi cum per illam vel saluti esset corporis vel stirpi propagationi consulendum: & tanta adesset, ut nulla ex parte mentem de supernarum cogitationum delectatione diserneret. Quod alibi brevius dicit, ita fuisse, si ibi fuerint, libidinis aut cupiditatis motus, ut voluntas nutum nec precederent, nec excederent. Quod quamvis ipse de illa notissima foeditissimaque dixerit libidine, quæ & animum perturbat, & corpus, dum ille voluptati inhiat, istud æstuat; de omnibus tamen appetitibus cujusvis motibus eadem prorsus ratio est. Vnde alibi de ipsidem motibus in illo beatitudinis loco disputans: Absit, inquit, ut beatitudo illa possit aut in illo loco non habere quod vellet, aut in suo corpore vel animo sentire quod vellet.

Hæc si viri illi docti atque Catholici paulò attentius ponderassent, quæ duobus istis capitibus dicta nequaquam in paradisu innatos illos & intensissimi excellentiæ & laudis (hoc est vanitatis) appetitus, contra quos, Augustino teste, lactatur animus & ad orationis præsidium convolat, induxissent: nequaquam gravissimis superbæ tentationibus, quæ recta voluntas impediretur sive multum, sive parum, statum illius beatitudinis perturbassent. Sed quid? Humanæ potius paganæque Philosophiæ filium, quæ de innocentia illius quiete & perturbationum nostrarum origine nihil unquam suspicata est, quam castissimam tanti Doctoris doctrinam in isto labyrintho sequi maluerunt. Vnde nihil mirum, si quemadmodum olim Philosophi fuerunt Patriarchæ Hereticorum; ita nunc Philosophia intemperantius usurpata fiat mater errorum.

CAPVT